Odnajdź w tabeli hasła związane z życiem Św. Zygmunta.
Wyrazy zapisano w pionie, poziomie po skosie i wstecz.
Pozostałe litery czytane poziomo utworzą hasło.

ZADANIE 1

M	Z	Y	G	M	U	N	T	B	U
G	Ę	C	Z	A	S	Z	K	A	R
U	M	C	A	I	N	D	U	T	S
N	Z	A	Z	H	K	A	R	O	L
D	I	P	U	E	A	W	I	T	G
O	N	R	U	R	N	M	A	J	K
B	A	A	N	M	Y	N	D	I	C
A	I	G	A	A	*	C	I	*	O
D	R	A	L	Y	O	N	Y	K	Ł
K	A	Z	I	M	I	E	R	Z	P

MĘCZENNIK • ZYGMUNT • PŁOCK
CZASZKA • STUDNIA • HERMA
MAURYCY • KAZIMIERZ • ARIANIZM
GUNDOBAD • PRAGA • LYON
MAJ • KAROL • AWIT

HASŁO: .....

Historyczna kraina w centralnej Francji, którą władał Zygmunt w latach 516-523

ZAPAMIĘTAJ

Beatyfikacja oznacza akt kościelny wydawany przez Kościół katolicki, uznający osobę zmarłą za błogosławioną, zezwalający na publiczny kult Sługi Bożego, ograniczony do jakiegoś kraju, miasta, regionu, diecezji.

Kanonizacja jest ostatecznym aktem papieskim, przez który osoba zaliczona uprzednio do błogosławionych, zostaje wpisana do katalogu świętych i której papież poleca oddawać kult publiczny należny osobom świętym.

Św. Zygmunt
Polichromia na plafonie, 1. poł. XVIII w., kościół Św. Zygmunta, Szydłowiec
olej na desce

CZY WIESZ, ŻE ...

... gdy Zygmunt objął władzę po swoim ojcu, Gundobadzie, jego obyczaje były dalekie od chrześcijańskiego ideału władcy? Za namową drugiej żony Zygmunt dopuścił się zbrodni i nakazał udusić swego syna z pierwszego małżeństwa, Sigeryka (który według macochy miał knuć przeciw królowi spisek). Król bardzo żałował swej decyzji i według podań udał się do klasztoru św. Maurycego niedaleko Szwajcarii, gdzie prowadził ascetyczny żywot mnicha, by odpokutować popełniony czyn.

ŹRÓDŁA
https://pl.wikipedia.org/wiki/Zygmunt_I_%C5%9Awi%C4%99ty

Jan Matejko, wielki XIX-wieczny polski malarz, na swoich obrazach uwieczniał szczególnie ważne wydarzenia z dziejów Polski. Artysta często łączył przy tym różne wątki lub malował na jednym obrazie osoby, które w rzeczywistości nie mogły się spotkać.

Rozpoznaj postaci i nazwij elementy ponumerowane na obrazie poniżej.
Skorzystaj z pojęć w ramce oraz opisów pod grafiką.

ZADANIE 2

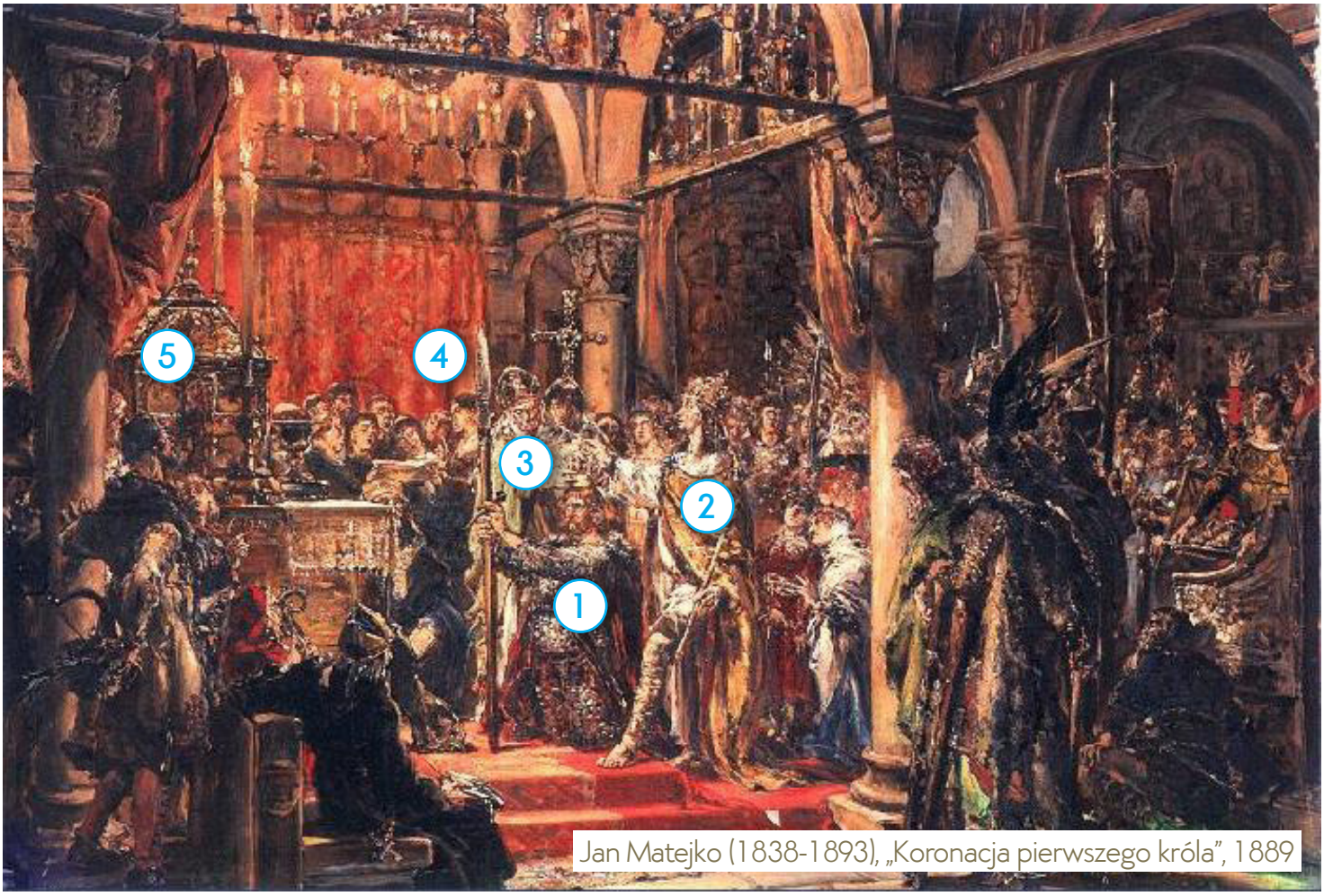

Jan Matejko (1838-1893), „Koronacja pierwszego króla", 1889

RADZIM GAUDENTY · OTTON III · BOLESŁAW CHROBRY
WŁÓCZNIA ŚW. MAURYCEGO · RELIKWIARZ ŚW. WOJCIECHA

1	→ pierwszy koronowany król Polski
2	→ władca Niemiec, cesarz
3	→ arcybiskup gnieźnieński, brat Św. Wojciecha
4	→ jeden z podarunków Ottona III dla Bolesława Chrobrego przekazany podczas zjazdu gnieźnieńskiego
5	→ ozdobna trumienka, w której przechowywano ciało Św. Wojciecha

ŹRÓDŁA
https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Koronacja_pierwszego_króla_(Koronacja_Chrobrego._Jan_Matejko).jpg

Rozwiąż krzyżówkę. Hasło zapisz w wyznaczonym miejscu.

ZADANIE 3

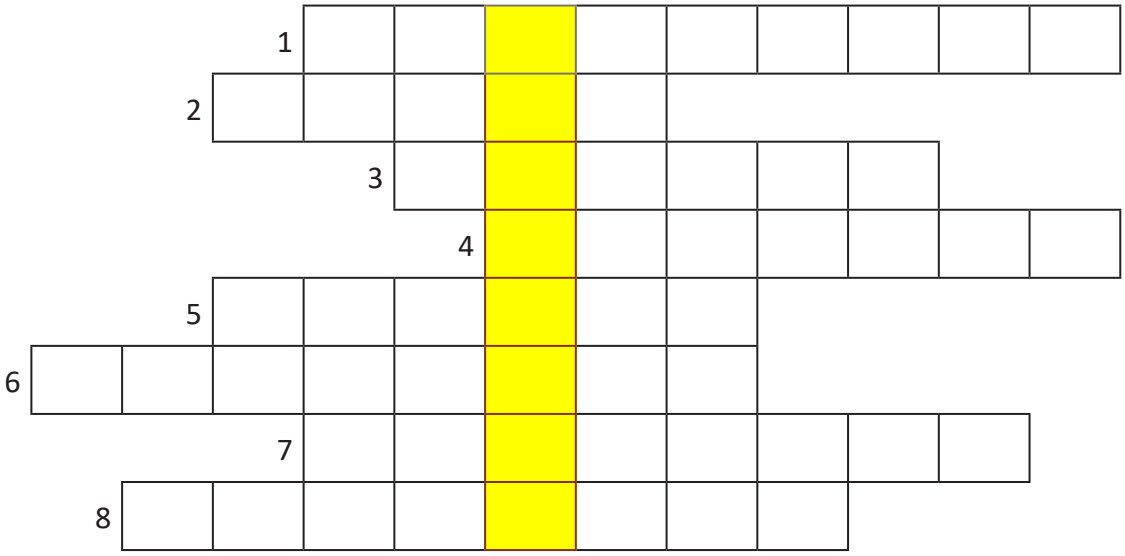

1. Imię papieża, który kanonizował Św. Wojciecha w 999 roku
2. Cesarz pielgrzymujący w 1000 roku do grobu Świętego Wojciecha
3. ..... zwany Gallem, jako pierwszy w swojej kronice opisał dzieje Polski
4. Miasto uważane za pierwszą stolicę Polski
5. Miejsce urodzin Św. Wojciecha
6. Radzim ..... - pierwszy arcybiskup gnieźnieński
7. Wśród tych pogańskich plemion działał Św. Wojciech
8. Imię polskiego księcia, który przyjmował cesarza w czasie zjazdu w 1000 roku

HASŁO: .....

Według tradycji imię to nosił rzymski legionista, który przebił włócznią bok Chrystusa wiszącego na krzyżu. Potem miał się nawrócić i prowadzić działalność misyjną w Kapadocji. Włócznia zaś, uznana za świętą, przechodziła z rąk do rąk. W 290 roku nabył ją rzymski, chrześcijański dowódca, Maurycy. Gdy nie chciał on oddać czci bogom rzymskim, został wraz z całym legionem skazany na śmierć męczeńską. W 926 roku natomiast król Burgundii przekazał ją królowi Niemiec - Henrykowi I Ptasznikowi. Od tego momentu włócznia stała się jednym z najważniejszych symboli władzy w państwie niemieckim.

Gerard de la Vallee (1596-1597), „Longinus przebijający bok Chrystusa włócznią", między 1626 a 1667

ŹRÓDŁA
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Gerard_de_la_Vallee_-_Longinus_piercing_Christ%27s_side_with_a_spear.png

Przyjrzyj się pocztówce przedstawiającej plan Krakowa. Zaznacz budynki, które łączą się z procesją Świętego Stanisława.

ZADANIE 4

1. Wawel
2. Katedra, Kaplica Zygmuntowska
3. Zamek Królewski
4. Ul. Kanoniczna
5. Kościół śś. Piotra i Pawła
6. Kościół św. Andrzeja
7. Kościół Franciszkanów
8. Kościół Dominikanów
9. Rynek Główny
10. Wieża ratuszowa
11. Sukiennice
12. Kościół mariacki
13. Kościół św. Anny
14. Collegium Maius, UJ
15. Teatr Słowackiego
16. Kościół św. Krzyża
17. Pałac Sztuki
18. Kamienica Szołayskich
19. Muzeum Czartoryskich
20. Brama Floriańska
21. Barbakan
22. Kościół św. Katarzyny
23. Kościół Paulinów na Skałce
24. Bożnica Remuh
25. Bożnica Stara

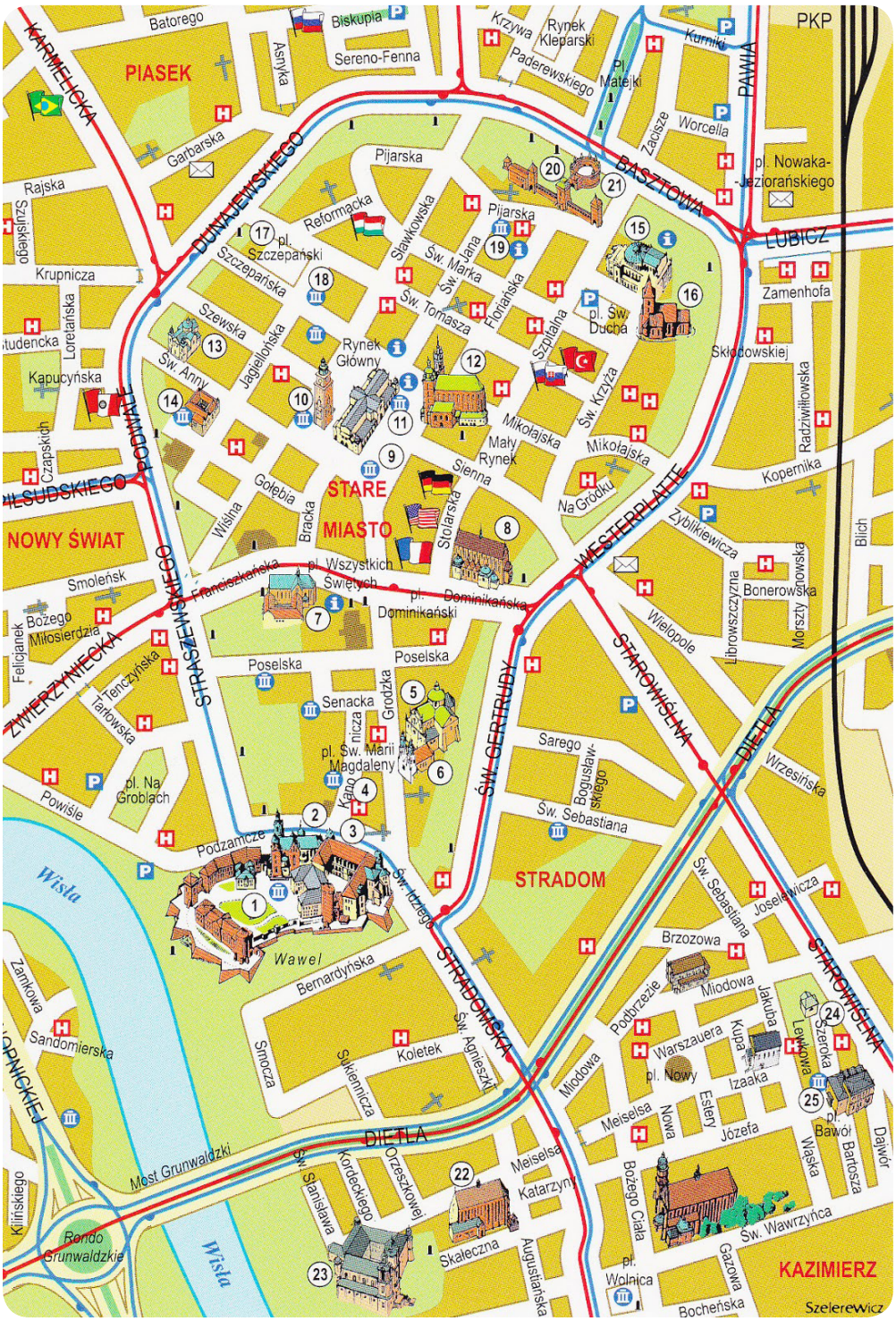

Wyd. KIER, nr 720, rys. M. Szelerewicz

Przeczytaj tekst źródłowy będący fragmentem kroniki Jana Długosza. Następnie przyjrzyj się fragmentowi dzieła Jana Matejki. Podczas jakiej bitwy jej uczestnikom ukazał się Święty Stanisław? Podaj również datę tego starcia.

ZADANIE 5

[...] Ci oddawszy jako tako honory królowi przedstawiają treść swego poselstwa po niemiecku (Jan Mężyk służył za tłumacza) w następujących słowach: „Najjaśniejszy królu! Wielki mistrz pruski Ulryk posyła tobie i twojemu bratu (pominęli imię Aleksandra i tytuł księcia) przez nas tu obecnych posłów dwa miecze, ku pomocy, byś z nim i z jego wojskami mniej się ociągał i odważniej, niż to okazujesz, walczył, a także żebyś się dalej nie chował i pozostając dalej w lasach i gajach, nie odwlekał dalej walki. Jeżeli zaś uważasz, że masz zbyt ciasną przestrzeń do rozwinięcia szeregów, mistrz pruski Ulryk, by cię przynęcić do walki, ustąpi ci, jak daleko chcesz, z równiny, którą zajął swoim wojskiem, albo wreszcie wybierz jakiekolwiek pole bitwy, byś tylko dalej nie odwlekał walki" [...]

[...] Pewni pobożni i czcigodni mężowie, którym Boskie Miłosierdzie dozwoliło to oglądać, widzieli w czasie bitwy w powietrzu jakiegoś znakomitego męża odzianego w szaty biskupie, błogosławiącego ustawicznie wojsko polskie, jak długo walczono i zwycięstwo było po stronie Polaków. Panowało przekonanie, ze był to biskup krakowski święty Stanisław, patron Polaków i pierwszy męczennik [...]

Jan Długosz, „Roczniki czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego", Warszawa 1982

Święty Stanisław ukazujący się podczas bitwy, fragment obrazu Jana Matejki

TWOJA ODPOWIEDŹ

.....

.....

.....

ŹRÓDŁA
https://pl.wikipedia.org/wiki/Bitwa_pod_Grunwaldem_(obraz_Jana_Matejki)#/media/Plik:-Grunwald_Swiety_Stanislaw.jpg

Przeanalizuj drzewo genealogiczne przedstawione poniżej, a następnie wykreśl wyrazy tak, aby zdania były prawdziwe.

ZADANIE 6

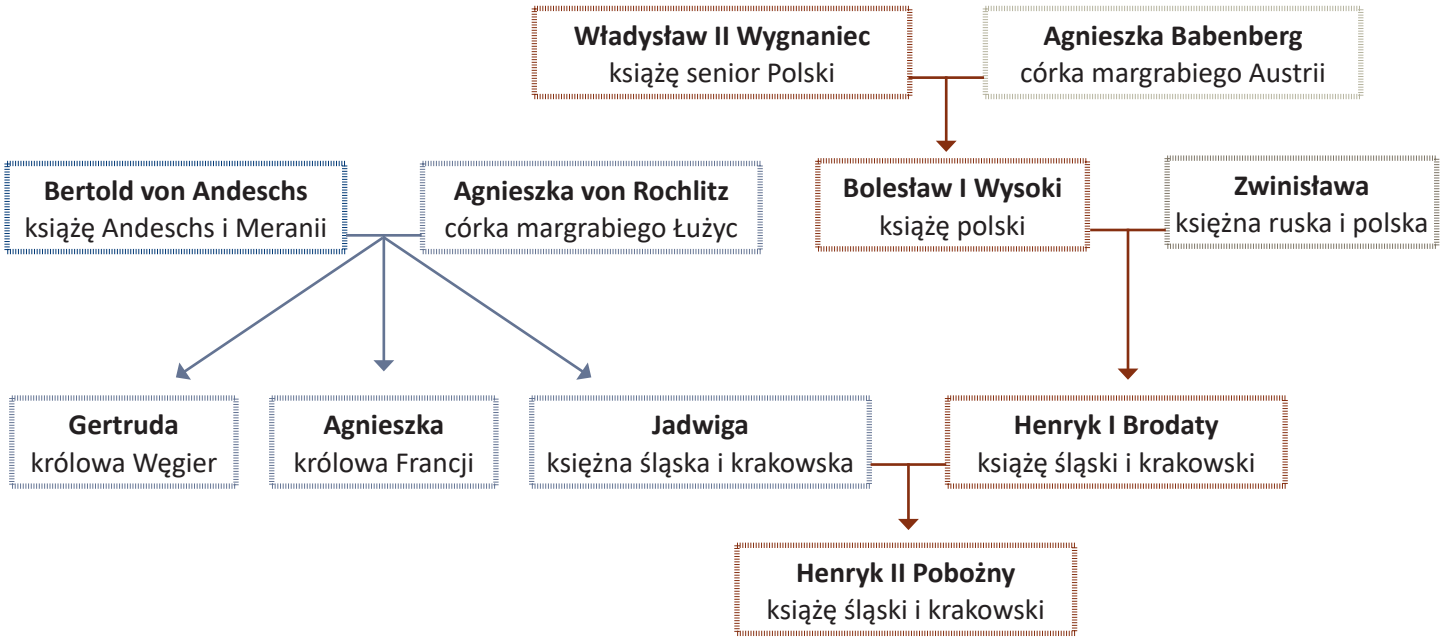

1. Agnieszka von Rochlitz była siostrą/matką księżnej Jadwigi.
2. Księżna Jadwiga była córką/synową Bolesława Wysokiego.
3. Henryk II Pobożny był wnukiem/synem Bertolda von Andeschs.
4. Gertruda, królowa Węgier, była teściową/szwagierką Henryka I Brodatego.
5. Władysław II Wygnaniec był pradziadkiem/dziadkiem Henryka II Pobożnego.

Fragment miniatury (XIV w.) „Zaślubiny Henryka Brodatego i Jadwigi"

CZY WIESZ, ŻE ...

Jadwiga Śląska pochodziła z cenionej i znanej rodziny niemieckiej zwanej „domem Merańskim".
Henryka Brodatego poślubiła w wieku lat 12. Rok później na świat przyszła Gertruda – pierwsze i jedyne dziecko książęcej pary, które przeżyło obu rodziców.
Księżna bowiem w trakcie swojego życia pochowała pozostałe sześcioro dzieci w tym syna Henryka Pobożnego, który poległ w bitwie pod Legnicą w 1241 roku.

ŹRÓDŁA

https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Henry_I_the_Bearded_wedding.jpg

Kinga była niezwykle skromną osobą. Nie kolekcjonowała złotych i srebrnych kosztowności. Nawet książęce diademy, swój i męża, nakazała przerobić na krzyż. Zakon Św. Klary w Starym Sączu przechował należące do niej drobiazgi.

Dopasuj opisy do ilustracji.

ZADANIE 7

agatowa łyżeczka eucharystyczna św. Kingi

otwierany medalion: na jednej części ukrzyżowany Chrystus, na drugiej gemma z profilem nieznanej kobiety

ramiona krzyża wykonane z szczerozłotych diademów, które pierwotnie należały do Bolesława Wstydliwego i jego żony św. Kingi

pierwotne oczko z domniemanego zaręczynowego pierścienia św. Kingi

złoty krzyż z diademów wybitny przykład romańskiego złotnictwa

Zespół pamiątek po św. Kindze, Stary Sącz, klasztor ss. Klarysek:

Kamea w oprawie relikwiarzowej | warsztat nieustalony, w. XIII (kamea); Kraków (?), 1. połowa w. XIV (oprawa)

Łyżeczka | warsztat nieustalony, 3. tercja w. XIII

Tzw. pierścień zaręczynowy św. King | Bizancjum (?), w. XIII (?) (intaglio), Austro-Węgry (?), koniec w. XIX (oprawa)

Krzyż z diademów | Górna Nadrenia, 2. ćwierć w. XIII (korony), Kraków, 1471-1488; Kraków, skarbiec katedry na Wawelu

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

ZADANIE 8

Św. Kinga była żoną księcia krakowsko-sandomierskiego Bolesława Wstydliwego	PRAWDA	FAŁSZ
Św. Kinga po śmierci męża wstąpiła do Zakonu Św. Klary	PRAWDA	FAŁSZ
Siostrą Św. Kingi była błogosławiona Salomea	PRAWDA	FAŁSZ
Św. Kinga nie ufundowała pierwszej trumny na relikwie św. Stanisława	PRAWDA	FAŁSZ
Św. Kinga sprowadziła z Węgier górników, by ci odnaleźli w Polsce złoża soli	PRAWDA	FAŁSZ

Dwa relikwiarze-ostensoria
Nadrenia (?), zapewne 2. ćwierć w. XIII, częściowo przekształcone w w. XIX-XX
srebro złocone, szkło
Stary Sącz, klasztor ss. Klarysek

Pochodzą z zespołu średniowiecznych relikwiarzy wiązanych ze św. Kingą przechowywanych w starosądeckim klasztorze.

„Psałterz floriański" powstał na polecenie królowej Św. Jadwigi. To bogato zdobiony zbiór pieśni religijnych. Jest to dzieło napisane w trzech językach.

Zaznacz pola z nazwami języków, które zostały wykorzystane w „Psałterzu".

ZADANIE 9

„Psałterz Floriański", XIV/XV w., karta 57

- język włoski
- język węgierski
- język polski
- język łaciński
- język niemiecki
- język francuski

Oto niektóre ze scen przedstawionych na skrzyneczce królowej Św. Jadwigi.
Połącz przedstawienia z odpowiednim opisem.

ZADANIE 10

- Lancelot walczący z lwem
- Turniejowa potyczka na kopie
- Polowanie na jednorożca
- Arystoteles pouczający Aleksandra

Skrzyneczka z kości słoniowej (detal)
Paryż, około 1330-1350
Kraków, skarbiec katedry na Wawelu

CZY WIESZ, ŻE ...

Niebywały wpływ na kształtowanie kultury dworu miały popularne romanse i poematy rycerskie, a także legendy z Północy. To przez ich pryzmat postrzegamy średniowieczną kulturę dworską, w której istotny aspekt stanowiło wyobrażenie ideału miłości.

ODPOWIEDZI

ZADANIE 1

HASŁO: BURGUNDIA

M	Z	Y	G	M	U	N	T	B	U
G	Ę	C	Z	A	S	Z	K	A	R
U	M	C	A	I	N	D	U	T	S
N	Z	A	Z	H	K	A	R	O	L
D	I	P	U	E	A	W	I	T	G
O	N	R	U	R	N	M	A	J	K
B	A	A	N	M	Y	N	D	I	C
A	I	G	A	A	*	C	I	*	O
D	R	A	L	Y	O	N	Y	K	Ł
K	A	Z	I	M	I	E	R	Z	P

ZADANIE 2

1. Bolesław Chrobry
2. Otton III
3. Radzim Gaudenty
4. Włócznia św. Maurycego
5. Relikwiarz św. Wojciecha

ZADANIE 3

HASŁO: LONGINUS

1. Sylwester
2. Otton
3. Anonim
4. Gniezno
5. Libice
6. Gaudenty
7. Prusowie
8. Bolesław

ZADANIE 4

Zaznaczyć należy: Zamek Królewski (2) oraz Kościół Paulinów na Skałce (23)

ZADANIE 5

Prawidłowa odpowiedź: bitwa pod Grunwaldem, 1410 rok

ODPOWIEDZI

ZADANIE 6

Wykreślamy kolejno:
1. siostrą 2. córką 3. synem 4. teściową 5.dziadkiem

ZADANIE 7

1. **prawda** 2. **prawda** 3. **fałsz**
4. **fałsz** 5. **prawda**

ZADANIE 8

1. otwierany medalion (...)
2. agatowa łyżeczka eucharystyczna św. Kingi
3. ramiona krzyża wykonane z szczerozłotych diademów (...) oraz złoty krzyż z diademów, wybitny przykład romańskiego złotnictwa
4. pierwotne oczko z domniemanego zaręczynowego pierścienia św. Kingi

ZADANIE 9

Zaznaczyć należy: j. niemiecki, j. łaciński oraz j. polski.

ZADANIE 10

Obrazki kolejno od lewej:
1. Arystoteles pouczający Aleksandra
2. Lancelot walczący z lwem
3. Polowanie na jednorożca
4. Turniejowa potyczka na kopie

Opracowanie:
Michał Makówka, Aleksandra Rajchel, Patrycja Grempka /wolontariusze, studenci Instytutu Historii, Uniwersytet Jagielloński
Koncepcja i nadzór merytoryczny: Bożena Litewka, Robert Adamczak /Dział Oświatowy Zamku Królewskiego na Wawelu
Opracowanie graficzne i skład: Renata Paszkowska-Kwiatek /Dział Komunikacji Społecznej Zamku Królewskiego na Wawelu

WSPÓŁORGANIZATORZY

ZAMEK KRÓLEWSKI NA WAWELU
www.wawel.krakow.pl

Parafia Archikatedralna
św. Stanisława B. M. i św. Wacława M.
www.katedra-wawelska.pl

PARTNER WYSTAWY

TAURON

PATRONI MEDIALNI

POLSKIE RADIO

RADIO KRAKÓW

STAŁY PATRON MEDIALNY

TVP 3 KRAKÓW

DZIENNIK POLSKI

SPOTKANIA Z ZABYTKAMI